

Christian Woldenberg   Christian Treptow

Quaestio Iuris Controversa An Consensus Parentum In Nuptiis Liberorum De Iure Divino, Naturali, Gentium, Civili Et Canonico, De Necessitate An Honestate Requirendus?

Rostochi[i]: Richelius, 1654

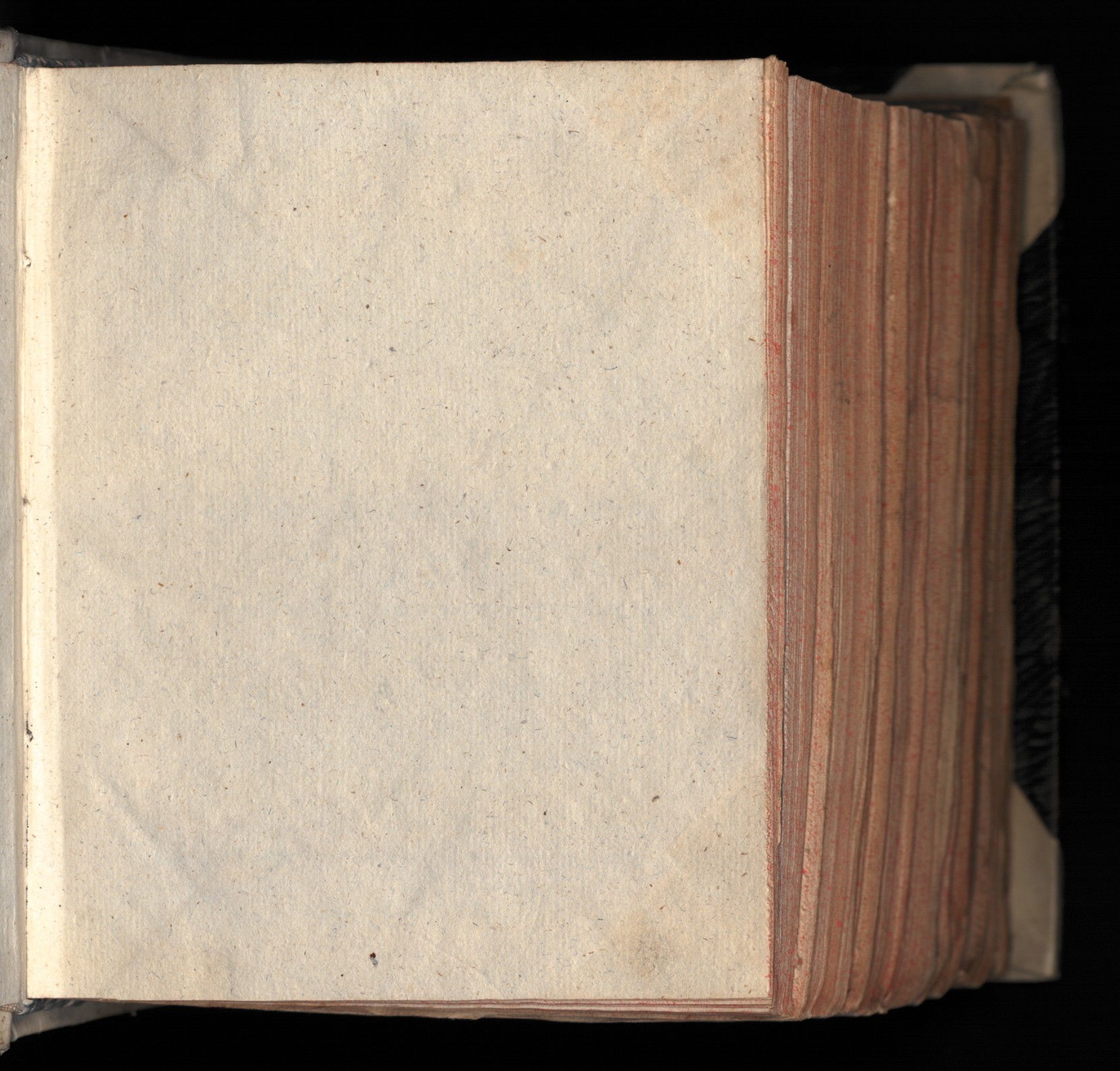
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn749370548>

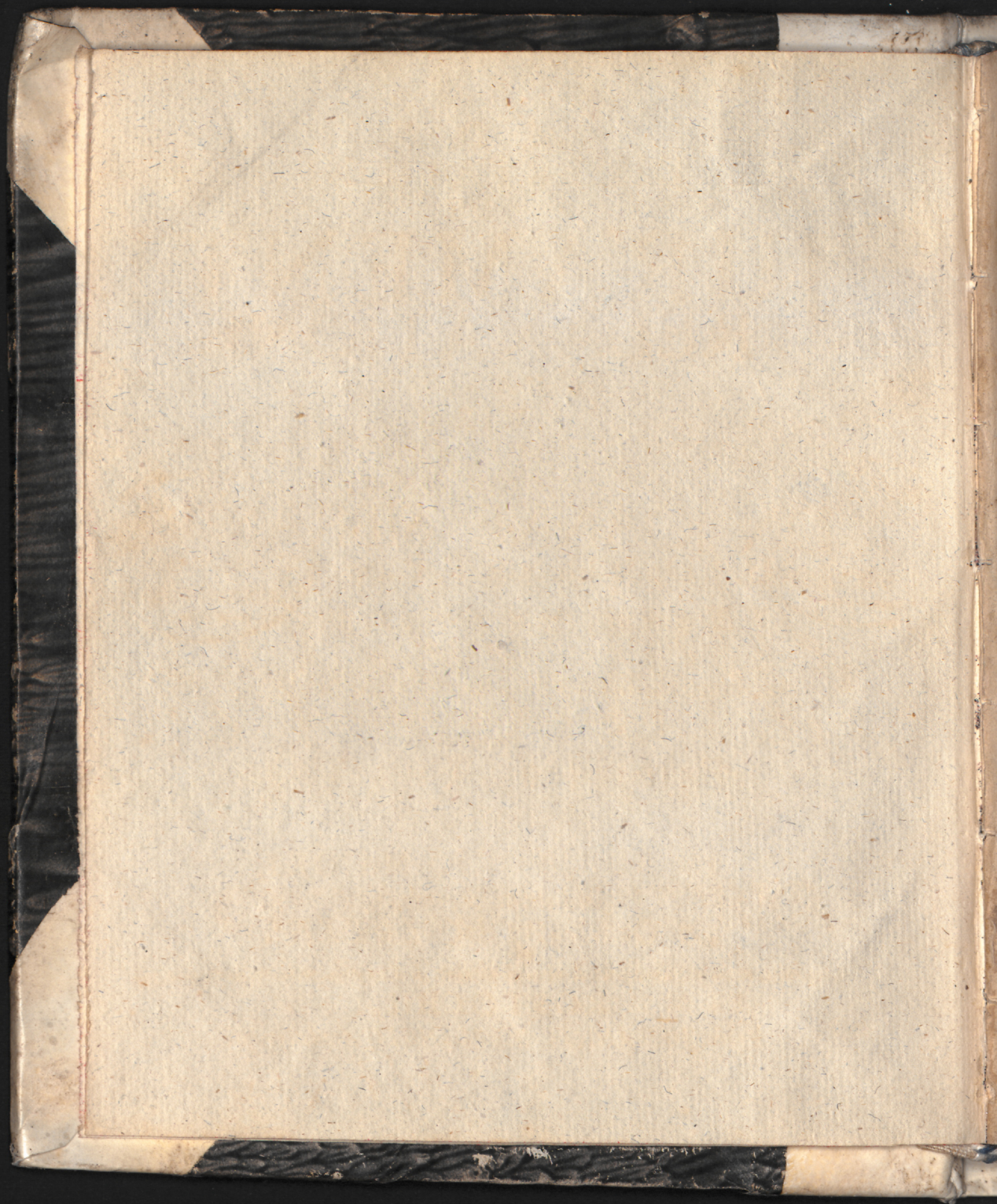
Druck   Freier Zugang

N. K. — 2 (48.)

1, 307,
0-810

QVÆSTIO JURIS
CONTROVERSA
AN
CONSENSUS
PARENTUM IN
NUPTIIS LIBERORUM
DE JURE DIVINO, NATURALI,
GENTIUM, CIVILI ET CANO-
NICO, DE NECESSITATE
AN HONESTATE REQUI-
RENDUS?

Quam

Consensu Nobilissimi Jctorum
Collegii, quod est Rostochi,

PRÆSIDE

CHRISTIANO WOLDENBERGIO

Phil. J. U. D. & Prof. Juris Extraordin.

Privatim defendendam suscipiet

CHRISTIANUS Treptaw/

Regiomontanus Boruffus.

os) * (so

ROSTOCHI

Typis Johannis Richelii, Senatûs Typogr.

ANNO M. DC. LIV.

42

Typis Johannis Richelii, Senatûs Typogr.

ILLUSTRISSIMO AC CELSIS-
SIMO PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO

GUSTAVO
ADOLPHO.

DUCI MECKELBURGI, PRIN-
CIPi VANDALORUM, SVERINI ET
RAZEBURGI; COMITI ITEM SVE-
RINI; TERRARUM ROSTO-
CHII ET STARGARDIÆ
DYNASTÆ,

DOMINO SUO CLEMEN-
TISSIMO

Cum voto felicissimi & diuturni
regiminis, hanc Quæstionem Juris

humillimè offert

CHRISTIANUS WOLDENBERG.

beris in matrimonio elocandis. *Exod. 34. v. 16.* Non accipies uxorem filiis tuis de filiabus earum *Deut. 7. v. 3.* Filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo. *Jerem. 29. v. 6.* Date filiis vestris uxores, & filias vestras date viris. *Eccles. 7. vers. 27.* Trade, sive Eloca filiam tuam & perfeceris rem magnam, & viro senato rtrade illam, adde tertium cap. Syrac. In quibus textibus parentibus præcepta dantur de liberis elocandis, ideoq; parentum consensus hoc in casu est necessarius. Frustra enim alias DEUS hæc præcepisset si in filiorum esset arbitrio, uxores sibi sumere vel ducere.

3. Per textum in *lib. Judicum c. 21. v. 7.* ubi Israelitæ dicunt: Omnes juravimus non capturos, seu elocatuos nos filias nostras Benjamitis in uxores. Ex hoc textu ait Osiander ibidem: Manifestum est, quod in populo DEI non rata fuerint matrimonia, contra parentum voluntatem inita: alias enim Israelitarum filia potuissent sine parentum consensu nubere Benjamitis.

4. Per textum *1. Cor. 7. v. 36. & c. Pater, quod vult, faciat, & v. 37.* Qui judicaverit in corde suo servare virginem suam innuptam, is bene facit, & *v. 38.* Qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit. Qui locus perspicue docet, Apostolum tribuere solis parentibus auctoritatem contrahendarum nuptiarum, & negare liberis.

Quia *Prov. c. 1. v. 8. & c. 6. v. 20.* aliisq; in locis graviter præcipitur, liberos debere honorare parentes suos, iisque obedire: & quidem in omnibus rebus. Qui autem sine parentum consensu accedit ad matrimonium, non honorat parentes, sed negligit & aspernatur eos, inq; se derivat non benedictionem, sed maledictionem eorum. His adde Juris divini decisionem. *Exodi 22. v. 26. it. v. 17. Deut. 22. v. 29. Num. 20. v. 4. 5. 6.*

5. Exempla in sacris occurrunt quam plurima: Sic enim Mater Ismaelis Asar accipit, seu dat illi uxorem de terrâ Ægypti. *Gen. 21. v. 21.* Quamvis enim Ismael homo alioquin ferus & agrestis, securus tamen est auctoritatem matris in ducenda uxore, noverat enim hanc reverentiam liberos debere parentibus.

Sic nuptias contraxit Isaac consensu patris sui Abrahami, & Rebecca filia consensu patris, *Gen. 24. v. 3.* Ita Jacobus consensu patris Isaac, *Gen. 28. v. 1.* Laban de filiâ suâ Rachaele dicit ad Jacobum: Melius

Melius est, ut tibi eam dem, quam alteri viro, *Gen. 29. v. 19.* Judas dedit uxorem primogenito suo Ger, *Gen. 38. v. 7.* adde *Judic. 1. v. 12. & c. 12. v. 19. & c. 14. v. 3.* Ubi Simson ad parentes dicit: Vidi mulierem in Thamnata, quam quaesivi, ut mihi accipiatis uxorem. Sic Angelus, seu Legatus Raphael divinus Tobiam ita alloquitur: Perte Raguele filiam Saram, & dabit tibi in uxorem, *Tobia c. 6. v. 13.* ac postea *Tob. 8. v. 15.* Raguel apprehendens dextram filiae suae, dextrae Tobiae tradidit.

6. Addunt alii & hanc rationem: si votum aliquod factum DEO, ratum non est, contradicente patre, *Nam. 30. v. 56.* Quanto minus rata esse potest promissio, seu stipulatio homini facta, renuente patre, praesertim in re tam magni momenti?

Obj. 1. Non obstat 1. quod quidam illud ipsum exemplum Tobiae opponunt & urgent, quasi ille inscio parente Tobiae Seniore Saram acceperit uxorem. Nam 1. non exemplis sed legibus est judicandum, *L. 13. C. de sentent. & interloc. omn. vid. Thomam de Thomassetia. reg. 110.* Si exempla repugnant legibus. 2. Exemplum hoc omnino est speciale, nec mere humanum, sed angelicum. Tobias enim DEO rem omnem gubernante, & angelo mediante uxorem Saram duxit. *Tob. c. 5. v. 27. & 28.* Notandum 3. quod Tobias junior facile suspicari potuerit, parentem suum conditionem hanc non repudiaturum, nec voluntati divinae per Angelum explicatae reluctaturum esse. Quo casu & jure civili filius uxorem ducere potest, cujus conditionem parentes non facile repudiaturos conjicere potest, *L. si filius 11. in fin. ff. b. r.* Accedit denique, quod parens noverat Saram ex consanguineis esse, e quibus uxores secundum divinum mandatum erant accipiendae.

2. Non obstat 2. exemplum Esavi, *Gen. 26.* Nam respondendum, exemplum hoc Esavi non probari sed reprehendi *d. c. 26. v. si nati, ibi,* ut est versio Germanica: *Die machten beyde / Isaac und Rebbecca eitel Herkeleid.* plura vid. apud *Gerhard. p. 7. n. 77.*

II. EX JURE NATURALI.

Liberos quoque parentum suorum consensum hoc jure adhibere debere, sic firmo:

A 3

1. Per

1, 307,
a - fo

1. Per princ. 7. de Nuptijs ubi duplex ratio notanda. Ibi: Nam hoc fieri debere, & Civilis & Naturalis ratio svader. Quod autem naturæ est, illud immutabile est. Quæ verò sit illa naturalis ratio non admodum expeditum est. vid. Riemer. Decad. 2. illust. questio 9. 3. Probabile est, quicquid alii subtiliter magis, quam verè disputant: Imperatorem ad Legem Naturæ respexisse, quæ svader, imò jubet, ut honorem, pietatem, reverentiam, & obedientiam dulcissimis parentibus nostris (quos ita venerata est antiquitas, ut Deos appellare eos non dubitaverit Videatur Cypræus de Sponsal. c. 6. §. 1. n. 4.) omnibus in actibus præstemus, utpote qui tanto labore & sudore ad proveciorem ætatem nos educarunt. L. 2. ff. de 7. & 7. L. parentes 6. ibi: Una est omnibus parentibus servanda reverentia. ff. de injus vocand. L. 1. §. 2. ibi: Matrem aut Parrem, quos venerari oportet, & L. liberto. 9. ibi: Filio semper honesta & sancta persona patris videri debet, ff. de Obseq. parent. & patron. præst. and. L. liberi 28. ibi: Quod obsequium debitum jugiter prout ipsius naturæ religio flagitabat, parentibus adhibuerint, C. de Inoffic. testam. L. 2. ibi: cum naturali ratione honor hujusmodi personis debeat. C. de in jus vocand.

2. Quia plerumque pietas paterni nominis consilium pro liberis capit, L. 22. §. 4. D. L. Jul. de adulter. L. si pater 4. C. de Sponsa L. isti 8. §. 3. & §. fin. ff. quod met. causa L. 220. §. 3. ff. d. V. S. L. pen. ff. de bon. libert. L. 7. §. 1. ff. Unde lib.

3. Quia in genere naturâ obligamur ad *avtidweg*. L. sed et si 25. §. consuluit 11. ff. de hered. petit. Sed liberi à parentibus accipiunt beneficia maxima, vitam, educationem, institutionem, alimenta, facultates, honores &c. E. naturaliter iis ad *avtidweg*. & gratitudinem sunt obstricti. Hic autem animus gratus non declarabitur à liberis, si ne tantum honoris parentibus tribuant, ut consensum eorum in contrahendo matrimonio requirant.

4. Quia Lex naturæ summa & prima est: Quod Tibi non vis fieri, alteri ne facias. Matth. 7. v. 12. Nullum ex se autem est dubium, quin liberi ægre sint lauri, si ii, quos ex se forte sint procreaturi, sine suo consensu matrimonium contrahant: idem ergo quod sibi fieri & evenire nolint, aliis etiam præsertim parentibus non faciant, argumento L. 1. D. Quod quisque jur:

5. Facie

5. Facit huc sententia Aristotelis 8. Ethic. c. 11. & l. 1. Polit. c. 8.
ἡ φύσις πατρὸς ἰσὺν, Naturæ lege liberi imperio parentum subditi
esse tenentur.

6. Eò collimant deniqve J Cæus Ulpianus in L. pronuntiatio 105.
m. de V. S. Sub patris potestate filios familias esse natura. Et Imp.
in L. 10. C. de Adoption. Jura patris naturalis nexu divino esse co-
pulata.

Objicitur l. filius 25. ff. de R. N. ubi filius emancipatus etiam
sine consensu patris uxorem ducere potest: cum tamen emancipa-
tus etiam ex lege naturæ pietatem, obedientiam, honorem & reve-
rentiam patri debeat, d. L. 6. ff. de in jus vocand. ibi: omnibus parenti-
bus: L. nullum 10. ff. de obsequiis parent: & patr. prest. Respondeo.
Emancipatus tacitam à patre potestatem habet, & ita semper volun-
tate patris nuptias contrahere censetur. Gorbosfr. ad d. L. 25. lit. G. v.
sic sentio. Dum enim pater filium emancipat, & ex sacris dimitrit,
eo ipso assensum ei præbet, ad omnia omnino negotia expedienda,
quibus patria potestas fuerat impedimento, adeoq; & in nuptias ejus
consensisse videtur. Hodie rem æstimando ex jure divino, nulla
disponenda est hoc casu differentia inter liberos, propter quartum
præceptum, quâ DEUS, nullâ habitâ causâ emancipationis parentes
à liberis honore affici jubet, quod proluxius tradit Monner. tr. de ma-
trim. part. 3. c. 6. n. 5. & seqq.

2. Non obstat quod patria potestas non sit juris naturalis, sed
civilis, §. 2. J. de patr. potest: ibi: proprium & civium Romanorum,
L. 3. ff. de his qui sui vel alien. jur. Respondeo: Sic se res habet; pa-
tria potestas descendit à naturâ, sive naturali jure, seu patria potestas
in genere quidem considerata est juris naturalis: sed determinatio
formalis, est juris civilis. Non igitur obstat §. 2. J. de PP. Licet enim
proprium quidem jus illud civium Romanorum sit, non tamen pro-
inde aliis incognitum gentibus, ipsiq; naturæ.

III. EX JURE GENTIUM.

Sequentia probant absque consensu & autoritate parentum liberis
nunquam permissum fuisse nuptias contrahere. Sic i. puella
Hermione in Andr omacha Euripidis procum suum Oresten sic allo-
quitur:

1, 307,
a - fia

τυπὸς Ἰωάννου Νικητῆ, ἀνατ. τυροβ.

quirit: Νυμφόδοματων τ' ἐμῶν ὁ πατὴρ ἐμὸς μέλειται ἔξῃ. ὡς
ἐμὸν κελίειν τὰδε. i. e. Sponsaliorum pater meus curam habebit,
hoc enim dijudicare meum non est. Quod Ethnici ex Euripide testi-
monium à D. Ambrosio adducitur in can. honorantur 13. causâ 32. q. 2.
Naumachius apud Stobeum Serm. 74.

Ἔσω σὺν πόσις ἔτι. ὃν ἄν κελίωσι τῶντες.

2. Achilles apud Homerum 9. Iliados non vult sine patris con-
sensu Regis filiam uxorem ducere hinc ait: Πηλεὺς pater mihi uxo-
rem despondebit ipse.

3. Hinc tertio Catullus in Epithalamio inquit:
Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est,
Tertia pars matri data, pars data tertia patri
Tertia Sola tua est.

4. Sic & quarto apud Apuleium Venus contendit, non esse
legitimas nuptias inter Cupidinem & Psychen, quod illa clam & sine
testibus, nec patre consentiente inicitæ essent. Plura exempla vid. apud
Terent. in And. Act. 5. sc. 3. & in Phormione. Act. 2. sc. 1. apud Plautum
in Stichio uti recenset Gerhard. d. Tom. 7. n. 64. circa fin. adde Cypræum
de Sponsalibus c. 6. §. 6. n. 2. & seqq.

IV. EX JURE CIVILI.

HOc jure nequaquam liberi absque parentum consensu nuptias
contrahere possunt, 1. per text. in pr. f. b. t. ibi: consensum ha-
beant parentum, quorum in potestate sunt L. 2. ibi: consenti-
ant omnes, qui coeunt, quorumque in potestate sunt & L. nuptia 18.
ff. b. t. L. Paulus 11. ff. de Stat. hom. L. si ut proponis 7. L. nec filium 12.
C. b. t. L. 5. C. de repudijs. L. un. §. 1. in fin. C. de raptu Virginum, versu-
culo oportet: ibi: Secundum nostras leges, & (quod notandum) an-
tiquam consuetudinem parentes, vel alios, quos decet, petat, ut cum
eorum voluntate fiat legitimum conjugium, adde Nov. 22. c. 19.

2. Secundò est ratio propter patriæ potestatis vinculum, quo
filius familias ligatus tenetur. Velle enim non creditur, qui obsequi-
tur imperio patris. L. 4. ff. de R. 7. Hoc igitur Imperium, seu pote-
stas patriæ facit, ut filius familias sine patre nihil ferme possit. Eo ipso
enim,

enim, quia in sacris est positus (unde hoc jus quæsitum patribus) ve-
ram suam libertatem non habet. Ideo etiam non sibi sed patri ac-
quirit. *L. 2. C. de patr. pot. §. 1. ff. per quas person. cuiq. acquir.* Non
potest contra alium in iudicio sine patris consensu stare. *L. cum non so-
lum 8. in fin. princ. C. de bon. qualib.* Non potest obligari sine patris
consensu. *L. 1. Et tt. ff. de Sc. Macedon.* Non mortis causa donare.
L. 25. §. 1. ff. de mortis causa donat. Ita nec matrimonium contrahe-
re potest, absque patris voluntate. Quocirca ut velle videatur, pa-
tris consensus requiritur.

3- Est & hæc tertiò principalis ratio: Ne invito suus heres ag-
nascatur. Nepos enim ex filio nasciturus, avo futurus est suus, &
filio præmortuo, illum avus instituere necessum habet. Ergo ne cui
invito suus heres agnascatur, lex paternum consensum nuptiis à fi-
liofamilias contrahendis efflagitat. *§. sed si quis 7. ff. de Adoption. L.
in bello 12. §. medio 3. ff. de captiv. Et postlimin. revers. L. oratione 16. §. 1.
ff. h. t. L. cum nepos 6 ff. de Adoption.* Ubi dicitur, quod adoptio fieri
nequeat ab avo, nisi filius quoque consentiat, ne scilicet invito hæres
suis agnascatur.

4. Accedit quartò, quod liberi quasi furtum committant,
dum se patriæ potestati clanculum subducunt: quod quantà paren-
tes injuriâ & contumeliâ afficiat, & quàm nefandâ cum ingritudi-
ne sit conjunctum, verbis satis exprimi nequit. Quod pluribus ele-
ganter declarat *Donellus lib. 13. Commentar. c. 10.*

5. Facit quintò, quod nulla ex consensu paterno filiis vel inju-
ria vel damnum emergere possit. Nam si ultra 25. annum filiam de-
sponsare pater differat, tunc liberè filia sibi maritum eligere potest.
Nov. 115. c. 3. §. 11. Intra 25. annos verò sibonum virum nacta fuerit,
eiq; genere & moribus æqualem Judicis officium implorare potest,
qui vel patrem ad id etiam nolentem adiget, vel illam congruo modo
dorandam curabit. *L. capite 19 ff. h. t. Et L. 18. C. h. t.*

6. Denique sextò filio non licet alienare bona in quibus pater
habet usumfructum. *L. fin. §. filius. C. de bon. qua lib.* E. multò minus
sine voluntate & consensu patris ei licebit corpus suum alienare per
regulam: Cui non licet, quod minus, nec licebit quod plus est. *cap.
cum illorum 32. §. 2. X. de sentent. excommunicat.* Plures & insignes
rationes

B

rationes affert Oldendorpius hic olim Syndicus & Professor Gryphiswaldiæ classe quarta à actione 26. Rubrica defensiones rei conventi n. 6. p. 454. quas paucis hic repetere licet. Communis sensus, inquit, per experientiam omnium rerum magistram ostendit, æquum non esse ut liberis permittatur solum arbitrium consentiendi in matrimonium, parentibus invitis. Nam 1. Adolescentes dolo & fraude circumventi sæpè contraherent indignas nuptias, sæpè cæco imperu inhonestas. 2. Acerbum & contumeliosum esset parentibus affici injuriâ à liberis, imò & ipsorum jactura auctoritatem suam contemnent. 3. Existà levitate contrahendarum nuptiarum sæpè sequi solent divortia, adulteria, incertitudo prolium. 4. Non constaret sub tali incertitudine ulla liberorum honesta educatio, replerentur Republicæ malis hominibus, corrumpere tur paulatim tota societas Politica. 5. Sic multi propter concubitus magis, quàm propter perpetuas nuptias contraherent, nulla autem dubitatio est tale matrimonium non censeretur sacrosanctum. Hactenus Oldendorpius. Adde ego 6. Experientiam docere, plerumque infausta esse hæc matrimonia non ex parentum voto inita, ut pertractat Richerus in *Axiomat: Oecon: axiom: 59.* Et hæc decisio procedat, etiam si filius familias miles sit. *L. 35. ff. h. t.*

Obj. 1. *L. Titia 134. ff. de V. O.* ubi dicitur: Quod matrimonia debeant esse libera. Respondeo 1. ex §. 1. *J. de jur: person:* Libertas est quidem naturalis facultas faciendi, quodlibet: sed hac conditione: nisi si quid vi aut jure prohibeatur. E. Libertas illa non excludit consensum parentum; hic enim jure requiritur. 2. Matrimonia debent esse libera, i. e. non sunt ab initio pœnis astringenda *D. L. 134. ibi: Vinculo pœnæ Videatur Observatio Practica Emckelbusii Præceptoris mei 42 n. 25.* 3. Debent esse libera, scilicet à metu, qui in hominem cadit constantem. *L. metum 6. ff. Quod met: causâ. cap. veniens 15. & c. consultationi 28. de Sponsal.* Si igitur pater violenter cogeret filium nolentem ducere uxorem, impediretur libertas matrimoniorum. Et eo casu rectè dicimus id fieri non debere, cum libertas matrimonii impediatur. *d. l. Titia. L. non cogitur 21. ff. h. t. c. sum locum 14. X. de Sponsal.*

Objici-

1, 304,
8-^{fin}

Objicitur 2. *L. 1. §. fin. ff. de lib. exhibendis*, ubi dicitur: quod bene concordantia matrimonia jure patriæ potestatis non sint turbanda. Resp. JCrus Ulpianus in *d. L. 1. de matrimonio* loquitur non contrahendo, sed jam legitime contracto, alias non poneret honestum matrimonii nomen: huic si pater ab initio consensit, postea nullam ob causam dissolvere potest, acerbè patriam potestatem exercendo, uti *d. L. 1. §. fin. explicatur in L. 5. C. de Repud.*

Objicitur 3. in definitione nuptiarum non fit mentio consensus paterni. *L. 1. ff. h. t. §. 1. ff. h. t.* Resp. Tacitè hic includitur consensus paternus sub verbo conjunctionis, quod habetur in *d. l. 1. §. 1.* Non tantum enim corporum, sed animorum conjunctio, & quidem legitima intelligitur. Nulla autem est corporum vel animorum conjunctio legitima nisi consensus eorum qui contrahunt, quorumque in potestate sunt, accedat. *L. 2. §. 18. ff. h. t. c. 5. X. de bigamis.*

Objicitur 4. Matri eadem quæ Patri reverentia præstanda est. *L. 2. D. de J. & J.* Sed matris consensus non requiritur E. nec patris. Resp. ex *L. furiose 4. ff. de Curat. furioso dand.* quod etsi inæqualis sit parentum potestas æqua tamen iis debeatur pietas: matris igitur consensus jure civili respectu potestatis quidem non requiritur, respectu autem naturalis reverentiæ de quâ hîc non agimus, utriusque assensus exigendus est. Insto: sed & Marris consensus Jure Civili videtur necessarius. *L. in conjunctione 20. C. b. t.* Resp. Licet leges non præcipiant ut Matris consensus adhibeatur: id tamen non prohibent, sed potius videntur syadere: quædam enim leges non quidem præcipiunt, hominem tamen ipsis naturæ stimulis excitant. *L. 147. ff. de R. J.* Quia itaque in *d. l. 20.* quia Patris auxilio destituebatur, hoc casu etiam Matris consensus adhibendus est, non quidem respectu potestatis, sed respectu reverentiæ naturalis, quia naturale est parentibus obedire. *d. L. 2. ff. de J. & J.* Et quia non tantum quod licet, sed etiam quod honestum est semper in conjunctionibus sit spectandum *d. l. semper 197. ff. de R. I.*

Quintò objicitur. Filius familias in publicis causis habetur pro patrefamilias. *L. 9. D. de his qui sui vel alien. jur.* Sed matrimonium est juris publici. *L. 1. ibi: publicè interest. D. soluto matrimon. E.* Resp. Per causas publicas intelliguntur officia publica i. e. Magistratus, Tu-

cela &c. d. l. 9. in fin. In iis filiusfamilias est loco patrisfamilias L. 13. §. fin. L. 14. ff. ad Sc. Trebellian. Matrimonium autem officium publicum non est.

Objicitur sextò. Filius & pater sunt una persona. L. fin. C. de Imp. substitut. Resp. Ibi dicitur, quod ferè sint: non igitur per omnia sunt una persona naturaliter loquendo. Quoad certos autem casus civilis acquisitionis, qualis etiam est in d. l. fin. tunc pro unâ personâ pater & filius habentur. Alia habet & contra juris Civilis decisionem disputat Anton. Gribertus Costan. lib. 1. quasi. 12. & in tract. de Sponsal. Sed ea non magis ad rem faciunt, quàm ut dici solet, cupressus ad naufragium: & satis refutatur Costanus à Iob. Borcholten. in tract. de gradib. p. 45. & seqq. rectèq; censet elegantissimus Jureconsultus Albericus Gentilis lib. 4. de Nupt. c. 3. ridiculum esse Costanum in totâ illâ disputatione, & argumenta ejus esse ridicula, eo quod tam manifestis juris Civilis locis opponantur. Nam ut Beza de divortijs p. 78. loquitur. Leges civiles de necessitate paterni consensus notiores sunt, quàm ut ignorari, clariores, quàm ut obscurari, sanctiores, quàm ut jure aboleri possint.

IV. EX JURE CANONICO.

MAjor nunc exoritur disputatio. Existimo verò itidem parentum consensum in nuptiis liberorum non ex honestate solummodo, sed & ex necessitate requiri, idq; probant alii, inde r. Quod antiquiores canones, uti apparet in can. aliter i. caus. 30. q. 51. ubi Papa Evaristus ait: non aliter legitimum matrimonium esse, nisi uxor à parentibus petatur, qui super fœminam dominationem habent. Verba non aliter important conditionem matrimonii legitimi. E. nisi ea adsit matrimonium non erit legitimum: hæc enim est natura, hic effectus hujus dictionis, non aliter, ut inducat formam, & resolvat dispositionem in quâ ponitur, si forma servata non fuerit. Möller. lib. 1. semestr. 47. cap. n. 12. imò inducat præciliam necessitatem. Barbosa de clausulis Claus. 81. n. 4. & 8. Hic autem Canon Evaristi tanto illustrior est, quantò antiquior & temporibus Apostolorum vicinior. Edita enim dicitur constitutio ista Evaristi circa Annum Christi 100.

Sed

Sed & secundo Papa Leo hoc negotium paterno committit ar-
bitrio *in can. non omnis 12. causa 32. q. 2. §. paterno.* Ubi Gratianus
addit: Hisce verbis Papæ Leonis intelligi, quod paternus consensus
consideretur in nuptiis, nec sine eo legitimæ nuptiæ habeantur.

Sic porro tertio Nicolaus Papa eleganter ait, *in can. nostrates 3.
causa 30. q. 5.* Fœdera nuptialia, consensu eorum qui hæc con-
trahunt, & quorum in potestate sunt celebrari debere, & notandum,
quod Pontifex hoc in casu utatur legibus civilibus, earumq; verbis:
totus enim hic canon desumptus est *ex l. 2. ff. de R. N.* ut ipsa verba in-
nuunt & c. sed lex civilis omnino consensum exigit paternum E.

Idem statuit 4. D. Ambrosius *in can. honorantur 13. causa 32.
quest. 2.* ubi expressè præcipit ut puella iudicium expectet paren-
tum, cum non sit virginalis pudoris eligere maritum.

Est & 5. ex recentioribus capitulis notandus textus *in cap. vide-
tur 3. extra qui matrimonium accusare possint.* ubi Papa Clemens 3. adeo
requirit consensum parentum, ut si illum non adhibuerint, matrimo-
nium sit secundum leges nullum.

Nec dissentit 6. Pp. Honorius *in cap. 1. de desponsatione impube-
rum* ubi paternum adducit officium.

Confirmantur hæc decreta, & Pontificum quorundam decisi-
ones etiam à quibusdam conciliis.

Sic namq; 7. Concilium Arelatense iussit, ne virgines extra vo-
luntatem parentum cogantur accipere maritos. *in cap. vidua 38. caus.
27. q. 1.*

Quod 8. iisdem ferè verbis proponit & decedit Concilium To-
leranum *in cap. hoc sanctum 6. causa 32. quest. 2.*

Et approbat 9. Concilium Meldense *in cap. si autem 10. caus. 36.
q. 2.* ibi parentibus legaliter restituantur & ibi legitimo i. e. parentum
& ex utriusque partibus placito conjugio socientur.

Nec alienum est 10. Concilium Carthaginense *in cap. Sponsus 5.
caus. 30. q. 5.*

Denique 11. Concilium Aurelianense *in cap. de raptoribus 3. caus.
36. q. 1. ibi:* potestati patris excusata reddatur.

Denique facit: quemadmodum Imp. suas constitutiones sub-
mittit juri divino *l. 1. C. de summa Trinitate.* Sic canones non debent
dedignari

dedignari Sacram Scripturam imitati, ex qua illos dicunt esse desumptos *cap. fin. extra de secundis nuptijs.* Ex jure autem divino constat consensum parentum requiri necessario. E. Sed videamus recentiora decreta Pontificum ut & alia, nec non rationes dissentientium: ex quibus tamen decretis vix unum reperitur, quod multum ad rem pertineat, si quis ea absque calumnia interpretari velit. *secundum L. 24. ff. de L.L. c. Marcion. 64. caus. 1. q. 1.* Verba sunt Duareni *tit. soluto matrimonio. cap. quomodo nuptie contrahantur 2. fol. 246.*

Objicitur 1. *Capit. Super eo 5. extra de conditionibus apposis:* ubi conditio hæc approbatur, si pater consentiat. E. Si absque illa conditione, Sponsalia filius contrahat, jure absque consensu patris, ad consummandum matrimonium cogi potest, etiam patre dissentiente.

Respondeo 1. potius hoc *ex d. c. 5.* arguitur necessarium esse parentum coconsensum, cum enim naturalis ratio svadeat, quam jus Canonicum tuetur, ut liberi parentum suorum explorent consensum, *S. 1. Inst. b. t.* præsumuntur illi, qui sub ejusmodi conditione fidem dant matrimonii, quod ad naturalem rationem se conformare voluerint, quippe cum id facere præsumantur ad quod naturâ ducimur.

Casus autem *dicti cap. 5.* talis est: quidam puellæ fidem matrimonii promisit, sub hac conditione, si pater consentiat: Decidit Pp. conditionem hanc justam esse: non igitur est promissor ante conditionem existentem cogendus ad matrimonium contrahendum. E. aperte ibi definit Pp. parentum consensum in nuptiis liberorum esse necessarium: nam 1. conditio ista: si pater consentire eam habet vim, ut si pater non consentiat, nihil actum sit.

Secundò conditio ista ejusmodi est, quæ ad matrimonium liberorum legitime contrahendum semper est necessaria, & ipsi contractui matrimoniali inhæret.

Tertiò quia frustra quis sub conditione consensus paterni Sponsam ita stipularetur, nisi parentis consensus de necessitate requiretur.

Taceo 4. quod hoc argumentum in casu inducto sit desumptum à contrario sensu. Quod locum non habet, quando aliud in jure expressè reperitur dispositum.

Objicitur

1, 307,
o- fia

Obijicitur 2. cap. 2. *sufficiat caus.* 27. q. 2. ubi dicitur quod sufficiat solus eorum consensus, de quorum conjunctionibus agitur.

Respondetur i. Ibi non tractatur de consensu parentum, an sit necessarius & an solus liberorum consensus sufficiat. Sed quæritur: Si copula carnalis inter venerit, & cœtera omnia sunt celebrata (puta sint solennitates quæ pro more cujusque loci adhiberi solent & in usu sunt) an matrimonium absque consensu contrahentium contrahatur? & respondet Nicolaus Papa solum consensum sufficere contrahentium (& quasi causam effectivam esse matrimonii) nec vel ornamenta, vel solennia nuptiarum (quæ recenset *Paleotus in tract. de spuris c. 5. n. 2.*) vel copulam carnalem necessariam esse (cum hæc non pertinent ad essentiam matrimonii.) Non igitur particula: Solus: adjecta est ad excludendum consensum parentum, sed ad exclusionem concubitus; non secus ac quam de jure Civili quo nota est illa regula in l. nuptias 30. de R. J. § l. 15. ff. de conditionibus & demonstrationibus, Nuptias nempe non concubitus, sed consensum facere, convenit cap. fin. extra de Sponsa duorum. Quocirca committitur in verbo solus fallacia à dicto secundum quid ad dictum simpliciter.

Secundo licet aperte nulla fiat mentio parentum, tamen iis verbis implicite & tacite satis includuntur, quando dicitur secundum leges, h. e. Civiles quæ consensum parentum omnino desiderant. Nec est quod quidam hic regerunt: Pontificem per leges non intelligere jura Civilia, cum Papa se non subiciat legibus Imperatoris Civilibus: Sed Canones Pontificios, quibus parentum consensus non requiratur: Nam licet Papa Canones suos legibus Civilibus secularibus non subiciat, vult tamen ut Canones sacri, leges imitentur seculares. cap. 1. de novi operis nuntiatione. Unde in dubio non præsumitur Canones velle à legibus civilibus recedere, illisve contrariari: Siquidem ut *Hervetus* ait: leges & canones sunt fratres ac sorores propter mutuam concordiam. Sed & sit ita per leges ibidem intelligi canones: tamen supra satis probatum est: in sacris canonibus parentum consensum non excludi, sed de necessitate potius desiderari.

Confirmantur hæc tertio ex eò, quod dictus canon *sufficiat* auctorem laudat Nicolaum Papam: at idem Nicolaus alibi expressè consen-

consensum parentum exegit in *d. capite nostrates 3. caus. 30. q. 5.* Atque ita si Papa Nicolaus in *d. cap. sufficiat i. e.* consensum contrahentium sufficere, & parentum consensum excludere voluisset, ipse sibi contrarius esset in *cap. nostrates*: quod nequaquam praesumendum.

Potest & quarto secundum nonnullos *d. cap. sufficiat* accipi de casu quando amplius nulli sunt parentes superstites, nulla enim parentum ibi fit mentio: Bocerus *de matrim. in claus.*

Obijcitur tertio *cap. 1. extra de desponsatione impuberum*: ubi filii adulti consensus tantum est indagandus, non patris. Hic enim loco filii nondum adulti, & consentire non volentis potest contrahere ponendo spem in ratificatione filii, quando pervenerit ad justum tempus: Ita *Sichardus ad l. i. C. b. t. n. 4. in fin. Vivianus ad d. cap. 1. ubi addit*: consensum patris tantum esse de honestate.

Respondeo principalis ibi quaestio tractatur, de consensu liberorum non parentum, & disting: aut liberi sunt puberes aut impuberes: impuberes non possunt contrahere sponsalia, anni enim iusti requiruntur i. e. ut femina annorum sit duodecim *cap. fin. de desponsat. impuberum.* Masculus vero ut habeat annum 14. *cap. 3. extra dicto titulo.* Impuberes itaque cum nondum pervenerunt ad annos discretionis *can. ubi i. caus. 30. q. 2.* & eorum voluntas adhuc discerni nequeat, ideo pater potest pro eo sponsalia contrahere, ponendo spem in ratificatione filii quando ad justam aetatem pervenerit. Puberes vero quia jam adepti sunt justam aetatem eorum voluntas requiritur vel tacite vel expresse *cap. unico s. fin. de desponsat. impuberum in sexto.* Interim tamen non excluditur consensus ipsius patris nec enim ibi excluditur. E. aliunde hoc supplendum. Imo in *d. cap. in princip.* adest patris consensus *ibi pater vult.* Et tantum filius nondum vult, ibi sine voluntate filii. Ubi itaque non est contrahentium consensus ibi nec conjugium *d. can. ubi i. caus. 30. q. 2.* Sic etiam jure civili invitus filius cogi nequit *l. 12. C. de nuptijs.*

Obijcitur quarto *cap. per tuas 6. extra de conditionibus appositis.* Ubi matrimonium sub conditione contractum, si pater consenserit copula carnali ante consensum ejus accedente, non debet rescindi. Respondent quidam 1. ideo matrimonium contractum non esse dirimendum,

1, 301,
σ - f^o

endum, non quod per se absque consensu parentum firmum fuerit, sed quia concubitu consummatum est.

Multa autem impediunt matrimonium contrahendum, quæ jam contractum & consummatum utilitatis publicæ causa non dissolvunt *cap. veniens 13. extra de sponsalibus*. Respond. 2. & fortè verius: Pater ibi absque dubio scivit matrimonium fuisse contractum, nunquam contradixit cum adhuc fuit res integra: Intelligitur enim pater consentire, nisi evidentè dissentiat, *l. 7. in fin. ff. de sponsalibus*. Hinc dicitur *in d. cap. 6. in fine* non fuisse probatum, quod antequam ipse cognovisset eandem, pater ejus contradixerit.

Objicitur quintò *cap. cum caput 23. extra de sponsalibus*. ubi etiam ad matrimonium sufficit solus consensus illorum de quorum conjunctionibus agitur.

Respondeo 1. *author d. cap. 23.* est Innocentius tertius. Hic se declarat *in cap. tua 25. extra eodem* qualem requirat, consensum, scilicet legitimum, ibi per legitimum viri & mulieris consensum. Legitimus autem non est consensus nisi & paternus interveniat *d. c. 1. caus. 30. q. 5.* Resp. 2. Intellectus *d. cap. 23. hic est*: Quæritur an surdus & mutus possint contrahere matrimonia? Ratio dubitandi est. Mutus verba exprimere nequit: Surdus ea exaudire nequit. Et respondet Papa Innocentius 3. quod omnino contrahere possint matrimonium. Ratio decidendi est prima, non reperiuntur prohibiti. E. 2. Quia hæc vitia lingvæ & aurium matrimonio nihil obesse possunt. Cum solus consensus sufficiat, qui non tantum verbis, sed etiam alio modo à surdis & mutis potest exprimi, puta signis *d. cap. 25. extra de sponsalibus*. Atque ita verbum SOLUS ibidem non ad removendum consensum parentum, sed ad verborum necessitatem, stipulationes, dotalia instrumenta, pompam, aliamque solennitatem excludendam, tanquam non necessariam spectant. Non enim apparet quæsitum fuisse de muto & surdo in patria potestate constituto, *ad de Scip. Gentilem lib. 4. de nuptijs*.

Objicitur sextò *c. tua fraternitati 25. extra de sponsalibus*. Respondetur ibi parentum consensus satis exprimitur, dum legitimum consensum Pontifex requirit. Consensus enim viri & mulieris

C

tum

tum demum est legitimus, quando adhibetur consensus parentum.
l. nec filium 12. C. b. t.

Objicitur septimò *cap. hoc sanctum 16. caus. 32. q. 2. ibi*: Viduae nubant quos propria voluntate elegerint maritos. Resp. inde rectè non colligitur, à propria voluntate ad excludendum consensum parentum: Quod ex eo patet, quia idem de Virginibus sentiendum esse subjicitur, easq; ex voluntate parentum non COGI maritos accipere. Quocirca verba propria voluntate non opponuntur voluntati parentum, sed violentiæ, coactioni, *ex l. 12. C. de nuptijs. Quod innuit verbum cogantur.*

Objicitur octavò *cap. veniens 13. extra de sponsalibus*. Respondetur: Ibi patris injusta fuit contraditio, quia non debet pater matrimonium, quod per carnalem copulam est consummatum, & publice in facie & conspectu Ecclesiæ contractum est, conturbare: Procul dubio namque ab initio pater consensit, quod verisimile fit ex eò, quia pater non prætendit se ab initio dissensisse, sed tantum filiam alii fuisse desponsatam. Quod & juri Civili convenit. Nam & illo jure matrimonium cui antea parens non contradixit, postea contradicendo non potest dissolvi *l. 5. ff. de lib. exhibendis.*

Objicitur nonò *cap. 1. de conjugijs servorum*, ex quo textu *Canisius sic argumentatur*. Quemadmodum in matrimonio servi, repugnante & invito Domino inito, nihilominus verum est matrimonium: ita & matrimonium filiarum repugnante licet patre non infirmatur. *Canisius in summâ juris Canonici lib. 2. tit. 10. §. de consensu fol. 155.* Resp. 1. Præsupponunt quidam *in d. cap. 1. servum requisivisse Domini consensum*, propter herilem potestatem, sed Dominum contradixisse vehementer ibi contradicentibus & invictis argumento *can. fin. caus. 29. q. 2. ibi*: per voluntatem Dominorum in personam enim servilem nulla cadit obligatio *l. in personam 22. de R. J.* Imò verius puto 2. quod non ibi quæstio hæc tractetur. An servus absque Domini sui consensu possit matrimonium contrahere: hoc enim ex prædictis & juris ratione satis apparet, sed potius an inter servos nuptiæ ratione status prohibeantur? Ratio dubitandi oritur ex jure Civili, hoc enim jure servi pro nullis habentur *l. quod attinet 32. de R. J.* idèò etiam conjunctio servorum non est matrimonium,

1, 307,
0-^{vo} 110

nium, sed naturale nomen contubernii retinet à convictu nimirum & sodalitate, & proinde jure Civili tam inter servos quam inter servum & liberam verum matrimonium non contrahitur l. 3. C. de incestis nuptiis l. 7. ff. de agnoscendis & alendis lib. l. populus 57. ff. de jure dotium. Ratio autem decidendi in jure Canonico est, quia matrimonium est juris divini institutum, & participat aliquid ex jure naturali, quo omnes homines æquales censentur. Ideo inter servos & ancillas æquè justum est matrimonium atque inter homines planè liberos, modò Domino Jus servitutis permaneat illibatum, potest enim servus nihilominus Domino inservire, cum matrimonium & servitus simul & semel optimè stare possint *argumento cap. ultimi 8. caus. 29. q. 2.* Taceo quod argumentum à servis ad filios familias hoc casu non procedat: cum inter Dominum & servum obligatio tantum sit Civilis, inter patrem & filium autem sit etiam obligatio naturalis. Aliter *ad d. capitulum 1.* respondet *Rittershusius hoc tr. d. cap. 2. p. 37.* illam constitutionem esse juris recentioris, cui meritò, ait, opponemus alios antiquiores canones magis juri civili conformes.

Objicitur decimò, At jure Cano: libera debent esse matrimonia *cap. requisivit 17. ibi:* cum libera debeant esse matrimonia & *cap. gemma 29. extra de sponsalibus, & cap. cum virum 12. extra de Regularibus.* Resp. Dictum est supra. Quod libertas sit quidem facultas faciendi quod liber: nisi vis vel jus obster. Hoc nostro casu jus illam libertatem restringit ad consensum parentum, & ita libertas consensum parentum non excludit, nec enim libertas matrimonii per consensum parentum impeditur. Sic enim & jure civili conjugia debent esse libera l. 12. C. h. t. & tamen consensus patris jure Civili planè est necessarius. 2. Ita libera dicuntur matrimonia *in dd. capitulis,* ut videtur omnis metus, omnis violentia & coactio *cap. cum locum 14. extra de sponsalibus,* siquidem matrimonia coacta difficiles consueverint habere exitus *d. cap. requisivit 17. illud ad d. cap. cum virum 12. monendum,* ibi non agitur de matrimonio contrahendo, sed de professione vitæ monasticæ. Hæc favore religionis facit ut postponatur patria potestas & *can. puella 2. caus. 20. q. 2. l. 56. §. 1. & 2. C. de Episcopis & Clericis.*

Insto undecimò ex d. c. cum locum 14. in § capit. tua 25. extra de sponsalibus, ubi matrimonium solo consensu, & in veritate per legitimum viri & mulieris consensum contrahi dicitur. Resp. 1. Et jure Civili consensus & solus affectus nuptias facere dicitur. l. nuptias 30. de R. J. l. cui fuerit 15. ff. de condit. & demonstrat. l. cum hic 32. §. si mulier 13. ff. de donat. inter virum & uxorem, eo ipso tamen patris consensus non excluditur. Sic dicimus emptionem venditionem locat. conduct. solo consensu contrahi. Reliqua tamen substantialia non excludimus. 2. Consensus ibi opponitur violentiæ & coactioni, quæ omnia sunt contraria consensui d. t. ff. quod metus causa. E. quia matrimonium solo ac nudo consensu contrahetur, facile auditoris, qui dicit justum sibi obesse timorem. Licet autem matrimonium debeat esse liberum & absque metu, non tamen idè excluditur consensus parentum, quod probat l. nec filium 12. C. h. t. Hinc Duarenus tit. soluto matrimonio cap. 2. ait: Quod de libertate matrimoniorum affertur, adèd leve & frivolum est, ut responsione indignum videatur.

Objicitur duodecimò cap. cum causa penult. extra de raptoribus, ubi matrimonium subsistit, licet parentes reclamant. Resp. Variè de hoc capitulo 6. sentiant interpretes, & plurimis negotium facessit. teste Bronchorst centur. 3. assert. vers. 3. p. 261.

Respondent quidam, non ibi negare Papam parentum consensum in nuptiis liberorum ab initio contrahendis necessarium esse, sed dicere matrimonium jam à raptore & abducente contractum, non debere resolvi, maxime concubitu subsecuto, licet parentes ab initio reclamant. Conjugium enim absque parentum consensu initum firmatur per copulam supervenientem, præsertim jure Canonico. veniens 15. extra de sponsalibus, c. per duas extra de condit. appof. Casus itaque d. c. cum causa hic erit: Quidam miles abduxit virginem consentientem in matrimonio, parentibus reclamantibus & postea eam cognovit. Queritur an hic sit raptus, & an istud matrimonium sit rescindendum. Papa Lucius negat. Raptam non videri. 1. Quia raptor habuerit mulieris consensum. 2. Prius eam desponsavit, quam cognovit. 3. Quia raptus iste non videtur quidem esse sine dolo, ab eo tamen sine levissima & injusta causa excusat raptorem, licet autem parentes reclamant, id tamen non operatur ut conjugia bene

benè concordantia contra utilitatē publicā dissolvantur. Ad-
eod; Pontifici Lucio dura visa fuit hujus matrimonii dissolutio pro-
pter concubitum qui intervenerat.

Aliter secundo respondet *Donellus 13. comment. 20. d. c. 6.* agere
de parentibus qui filiam raptam non habuerunt in potestate.

Aliter tertio *Oldendorpius Class. 4. act. 26. & Duarenus c. 2. solu-
to matrimonio qui d. c. 6.* summæ impietatis & iniquitatis arguunt &
damnant, quibus novissimè accedit *Cypræus de sponsal. §. 6 p. 181.* ubi
ait mihi satis æqua non videtur d. constit. in c. contraxit, quamvis ali-
quam præ se ferat humanitatem.

Aliter denique quarto nonnulli censent parentes ibi non con-
tradixisse conjugis, sed tantum raptui & abductioni secundum tit. qui
non de nuptiarum firmitate, sed de raptu agit, quæ interpretatio
mihi præ aliis valde placet, casus hic est quod in nuptiis quidem con-
sensus patris adfuit, in raptu autem defuerit, nam in d. c. 6. nihil agi-
tur, sed tantum de raptu. Hic verus raptus ratione puellæ commif-
sus non dicitur, quia antea fuit desponsata, & tunc pater consensit;
ratione verò patris dicitur rapuisse, quia illò reclamante abduxit.

Objicitur 13. Concilium Tridentinum quod in cap. 1. de refor-
matione matrimonij sessione 24. Anno 1584. referente *Schleidano lib. 20.
de Statu Religionis, quod ita habet:*

Sancta Synodus anathemate condemnat eos, qui existimant
matrimonium à filiisfam. sine consensu parentum contractum, irri-
tum esse & parentes infirmare posse.

Dic hic, par in parem non habet imperium l. *Ille à quo 13. §.
tempesinum 4. ff. ad SC. Trebell. l. 4. ff. de recept. arbit.* Respon-
deo 1. Oppono huic Concilio Tridentino antiquiora Concilia puta
1. Arelatense in c. vidue 37. caus. 27. quest. 1. 2. Toletanum Concil.
hoc sanctum 16. c. 32. q. 2. 3. Meldense can. si autem 10. caus. 36. qv. 2.
4. Carthaginense can. de Raptoribus 3. caus. 36. quest. 1. itemq; decreta
Evaristi, Leonis, Nicolai, Clementis tertii, Honorii Pontificum; ex
qua collatione apparebit manifesta & quidem scèdissima contradic-
tionis implicatio: cui ænigmati non Davus sed Oedipus fuerit adhi-
bendus ut alibi ait *Rennemannus.*

C 3

Respon-

17915 JORDANNIS BIBLI, 17915 JORDANNIS

Respondeo 2. Si maxime vitio contradictionis & confussionis hæc Concilia & Decreta obnoxia non essent, contra jus tamen divinum & contra honestas magistratum legitimorum constitutiones nullum robur haberent. Nam Concilia nihil possunt statuere contra jus divinum, sunt enim ad sacram scripturam alligata *Act. c. 15. v. 7. 15.* Omnia siquidem secundum legem & testimonia sunt probanda. *Esaia 8. v. 10. adde Corbmannum vol. 1. respon. 1. à num. 105.* Sed & quæ bonis legibus publicis sunt constituta, quamdiu non adverfantur verbo Dei, Pontificum decretis infringi nequeunt cum ex præcepto: Omnis Anima & sic & ipsi Clerici potestati Politicæ sunt subiecti *ad Rom. 13. v. 1. & 2.* Vox itaque Covarruvia hinc plane est intolerabilis audacter asserentis: Laicos Principes, imò suum Hispaniarum Regem non potuisse legibus cavere ut consensus parentum in nuptiis esset de necessitate flagitandus, & si quas leges hinc tulisset, illas nullas esse, cum hoc solius sit Pontificis *Covarruv. part. 2. cap. 3. §. 8. n. 6. & 7.* Adde nonnulla alia contra hoc Concilium Tridentinum *apud Chemnitium parte 2. cap. 12. sessione 24. Heigium part. 1. q. 22. n. 22. ubi numero 23. refert illud in Gallia non esse receptum, sed ab Henrico secundo Rege constitutum fuisse.*

Objicitur 14. In spiritualibus non requiritur patris consensus *cap. fin. §. fin. de judicijs in sexto. Canon. Puella 2. §. si verò caus. 20. q. 2. ibi:* Si servire Deo elegerit, non est potestas parentibus prohibendi, sed matrimonium est res spiritualis, *cap. debitum §. extra de bygamis non ordinandis cap. fin. extra de secundis Nuptiis.* Imò sacramentum esse dicitur expresse *Lancellotto in Instit. Jur. Can. lib. 2. tit. 9. §. & merito.*

Respondeo primò in genere. In spiritualibus sequi debemus Canones, modò non pugnent cum honestate & utilitate publicâ, vel legibus divinis, si enim parentes impia imperent, tum in spiritualibus patria potestas non attenditur, quia verbum Dei, ac salus publica præferenda. Consensus autem parentum in matrimonio adhibendo non est iniquus, sed maxime verbo Dei consentaneus neque utilitati publicæ contrarius. 2. Resp. specialius: Quod dicitur in spiritualibus non est attendenda voluntas parentum: id accipiendum de illo quod ad Ecclesiæ administrationem & jus publicum pertinet, & ita

1, 307,
5- f^{ro}

& ita si in his patria potestas nobis aliquo modo esset impedimento : non autem de jure patris æconomico & privato , ut in matrimoniali causa ubi nullum est impedimentum. Quocirca non obstat *d. cap. finale. §. finalis. de judiciis in sexto.* Ibi enim illud tantum traditur, quod filius familias, licet personam legitimam standi in judicio non habet, si tamen causas spirituales i. e. ad Ecclesiam, decimas & res spirituales pertinentes defendat *cap. literas 2. extra de juramento calumniae*, tum patris assensum non requirere debeat. Inde verò nulla generalis regula extrui potest quòad omnia quæ inter spiritualia referuntur: tum illud in favorem Ecclesiæ tantum sit constitutum, ut & hoc quod juramentum calumniæ in his causis non præsteretur *d. cap. literas 2.* Inde distinctio hæc elicitur: Patris potestas in causis spiritualibus non attenditur, scilicet quando patris non admodum interest, sed Ecclesiæ potius, reddituum Ecclesiasticorum, decimarum &c. secus si patris plurimum interest ut in elocandis liberis, ubi multis nominibus vertitur interesse patris i. ad familiæ dignitatem *l. 3. §. 5. ff. de honor. possessione contra tabulas.* 2. Propter dotem, donationem propter nuptias, alimenta *l. 20. §. 2. ff. fam. hercisc. l. fin. C. de dotis promissione.* 3. Ne contemptus ejus interveniat *argumento l. 3. C. ne filius pro patre. Vid. lib. 7. miscella. cap. 29. n. 5. Consili.*

Non obstat *can. puella 2. §. si verò caus. 20. q. 2.* nam illud speciale est favore religionis & vitæ sanctimonialis. Idq; probatur etiam jure civili: & quidem non tantum ex illo generali axioma quod summa sit ratio quæ facit pro religione *l. sunt persone 43. in fin. ff. de religiosis & sumpt. funerum.* Sed & specialiter ex *l. Deo nobis 56. §. 1. & 2. C. de Episcopis & Clericis.* Nam *in d. §. 1.* Imperator dicit se hæc per correctionem introducere: quo testatur olim filium familias neq; nuptias contrahere, sine patris consensu potuisse neq; monasterium ingredi. Id autem in solo ingressu monasterii corrigit, ergo in matrimonio vult servari jus vetus. Quocirca & *in §. 2. id legis suæ beneficium appellat*, unde satis constat, jus illud singulare esse, singulariq; ratione introductum. Idq; & jure Canonico obtinet *d. can. puella §. si verò.* Insuper ratio diversitatis inter religionem & nuptias est manifesta Religio quam filius eligit, semper videtur ac præsumitur iusta ac sancta: in nuptiis sæpè indigni indignaq; incon-

inconsulto patre eliguntur à liberis, præsertim à filiabus quæ etiam
adversus propria solent laborare commoda. *l. si pater 4. C. de sponsali-*
bus. Non obstat *5. d. cap. debitum 5. extra de bigamis &c.* Resp.
Distingvendum inter matrimonium initiatum & consummatum.
Nam Canonistæ communiter tum demum matrimonium vocant
rem spiritualem, quando carnali cohabitatione est consummatum
d. cap. debitum 5. At verò nos quærimus de matrimonio non con-
summato sed contrahendo: Quod si jam consummatum sit tum
propter utilitatem publicam amplius rescindi non debet: illud tam-
en manet, antea patriam potestatem & legis præceptum læsum esse.
Non obstat *cap. finale de secundis nuptiis.* Quia ibi nihil de sacramen-
to, nihil de re spirituali: Denique sexrò sciendum quod matrimo-
nium non sit sacramentum: ratio est quia non confert aliquam gra-
tiam: commune etiam est Ethnicis & à Christiana religione alienis:
sed est res planè Politica, licet à Deo instituta, sicut & Magistratus *ad*
Rom. 13. Monnerus de matrim. part. 3. cap. 2.

Non obstat *15.* Distinctio communis Canonistarum: Consen-
sum parentum non esse de necessitate, sed tantum de honestate i. e.
honoris & quasi dicis gratia requiri, *argumento legis non omne 144. de*
Reg. 7.

Resp. 1. Distinctio hæc, *Rennemanno alibi teste,* est insipida,
Nec quicquam facit *l. 144.* Nam licitum ibidem, quod opponitur
honesto, est illud tantum quod neque legibus neque moribus Civita-
tis est prohibitum: quod cum liceat, non tamen semper est hone-
stum. E. C. si quis Concubinam habeat, jure Civili, vel si mulier
vulgo quæstum faciat &c hæc legibus quidem prohibita non sunt, &
licet: neutriquam tamen sunt honesta *l. probrum 42. ff. d. V. S.* Sed
liberis parentum potestati subjectis, neglecta ipsorum autoritate, nu-
ptias adornare, legibus non tantum civilibus supra citatis, sed etiam
jure Canonico textibus supra adductis graviter est interdictum, ideo
hoc nostrum exemplum *ad d. l. 144. d. R. 7.* non quadrat.

Resp. 2. Hoc ipso quod fatentur quidem interpretes hone-
stum esse, ut adhibeatur consensus parentum, non animadvertere vi-
dentur, se statvere necessitatem, siquidem & honestatis necessitas est
quædam

quædam necessitatis species. Et quæ major potest esse necessitas, quam ea, quæ jure divino firmatur.

3. Videtur hoc distinctionis hujus medium inter honestatem & necessitatem à Covarruvia & aliis Canonistis suæ ab illo ipso jure Canonico dissensionem sanandæ causâ adhiberum fuisse. At verò relinqvenda est hæc contradictio: Nemo enim non videt jus Pontificum frena laxare indomitæ libidini, legum ac obsequiorum, quæ parentibus præstanda, nexum dissolvere, parentes illudendi causam præbere, repagula inobedienciæ aperire, latam nequitiæ viam sternere ut elegantè loquitur *Justus Mejerus in Collegio Argentor.*

Inprimis annotandus & huc referendus est locus apud *Mollerum lib. 1. semest. cap. 47. n. 12. & 13.* qui sic bellè & elegantè ait: Mihi quidem Canonistæ dum in contrahendis matrimoniis honestatem, cujus præ aliis Studiosi videri volunt, & esse meritò debebant, à necessitate se jungunt, non satis memores videntur esse ejus, quod dicitur, & quidem verissimè: Id demum nos posse, quod honestè possumus *l. filius 15. ff. de condit. Institutionum.* E. alterutrum concedendum; aut secundum canones etiam liberos absque consensu parentum matrimonia contrahere non posse, cum honestè non possint, ut ipsimet farentur: aut canones si contrarium statuunt, ut illi volunt, honestos non esse.

Tandem 16. non obstat distinctio quorundam inter canones antiquos & novos: quam imprimis defendit *Sutorius lib. 2. disputat. p. 166. ubi ait:* ita dilucidè hoc caveri in Pontificum decretis, maximè recentioribus. Et addit ibid. qui aliter sentiunt, tenebras solè offundere videntur. Nam omnes unam & eandem habent auctoritatem quatenus in corpore Canonico reperiuntur. Placet igitur magis antiquos & recentiores canones invicem conciliare, ut supra, prout opinor factum est, quam inter eos dissonantiam statuere. Quod & sentit *Heigius part. 1. quæst. 22. n. 21. ubi ait:* recentiores canones commodiore interpretatione facilè declinare possumus. Concludamus ergo cum *Chassaneo:* Mundum & cælum & totam Mundi machinam literatorum contra nuptias absque parentum consensu initas clamare in *Catalogo gloria mundi part. ubi consider. 35.* Hodierno jure, quo in reformatis nostris Ecclesiis utimur ad jus divinum

D
confor-

conformato, liberi in sponsalibus & matrimoniis contrahendis parentum suorum consensum ritè quoque adhibere coguntur. Sic namque Serenif. Elector Johan Georgius reperit hoc In der Eheordnung de Anno 1625. rub. von Ehegelübüssen / ubi ait: Es sollen sich keine Kinder / Söhne oder Töchter / was Alters sie sind / ohne Vorwissen vnd Einwilligung ihrer Eltern / als des Vaters / der Mütter / vnd da die nicht vorhanden / des Groß Vaters vnd der Groß Mutter verloben / vnd wann gleich solches geschehe / soll ein solches Verlöbniß für heimlich gehalten vnd vor vnbindig erandt / auch die Personen in vnsern Landen nicht gerawet werden.

Doctores pro hac quam hactenus defendi sententia sunt consentientes: *Beust. de matrim. part. 2. cap. 45. Gerhardus in locis Theologicis tom. 7. à th. 57. usque ad 86. Schulterus practicarum quæstio 71. n. 2. & seqq. part. 2. Arnifæus de jure C nubiiorum cap. 3. sect. 10. num. 16. & seqq. Heigius part. 1. quæst. 22. à num. 17. Mollerus lib. 1. semest. cap. 47. Grave. ad Gailium lib. 2. Conclus. 95. confid. 1. Duarenus ad tit. soluto matrimonio cap. 2. Rub. quomodo nuptia contrahantur. Besold. Polit. lib. 1. cap. 10. §. 5. n. 38. Reusnerus lib. 1. decis. 2. num. 8. & seqq. Monnerus de matrimonio part. 3. cap. 1. & seqq.*

Dissentiunt Dd. 1. diffingentes inter canones veteres & recentiores, ita ut recentiores non requirant consensum antiquiores, verò concordent juris civilis sanctioni ita Wesenb. in h. t. n. 4. Rittershusius hoo tractatu part. 1. cap. 2. §. sed ut ad jus v. 5. quod si omnia p. 39.

Dissentiunt Dd. quidam 2. & parentum consensum in nuptiis liberorum ex jure Canonico non de necessitate, sed tantum de honestate requirunt, *Schneid. Inst. de nuptiis. Hottomannus illustrium quæst. 9. ubi exploratissimum esse dicit, jure canonico non-exigi consensum patris, requiritur de honestate, non necessitate Gail. 2. Observ. 95. n. 5. Covarruv. in Epitome de matrimonio part. 2. cap. 3. §. 8. n. 1. & 2. Gregorius Tholosanus in partitio: juris Canon. lib. 3. tit. de matrim. 21. c. 3. Canisius in summa juris canonici lib. 2. tit. 10. §. de consensu & in differentiis utriusque juris different. 38.*

Rosbach.

Rosbach. hoc tract. lib. 1. tit. 4. n. 5. Gobausen. in periculis Aca-
demis pericl. 6. quaest. 35. & 36. Plures Dd. citantur ab Arnisaõ de Ju-
re Connubio cap. 3. n. 13. & 14.

Dissentiunt 3 qui affirmant jura civilia quoad matrimonium
hodie penitus esse abrogata, Phanucius de Phanuciis tractatu de
λύτρα dotis. verbo per mortem num. 35. Cum his convenire 4. vi-
dentur ii qui statuunt filiumfam. absque patris consensu hodie
matrimonium contrahere posse, idq; certi juris ac planè indubita-
ti esse ex Concilio Tridentino Fachinaeus lib. 3. controvers. 44. Meno-
chius lib. 4. praesumpt. 189. num. 79. & in arbitrariis lib. 2. cas. 453. num.
87. Cavallus in Practicis quaestionibus communibus contra communes
quaest. 5. num. 2. & sequenti. Et eò inclinare etiam videtur Bac-
chovius ad Treutl. vol. 2. disput. 6. th. 5. vers. unde qua-
ritur, dum ibi Concilium Tridenti-
num allegat.

F I N I S.

Copulat egregiè patrum consensus amantes
Quo sine non constat nobile conjugium.
His licet invitis pangant connubia multi,
Hac tamen infelix exitus inde manet.
Leges Divina, Natura, Gentium, & omnes
Civiles, Canonum Sanctio honorat eos.
Leges & Canones instar fratrumq; sororum
Conspirant, patrum jura valere volunt.
Qui

ΤΥΡΙΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΥΡΟΓΟΝ

Qui procul à patriâ veneratur jura parentum,
Ille patris, matris laude beandus erit.
Non malè mi **TREPTO**U, præsentibi questio
cura est,

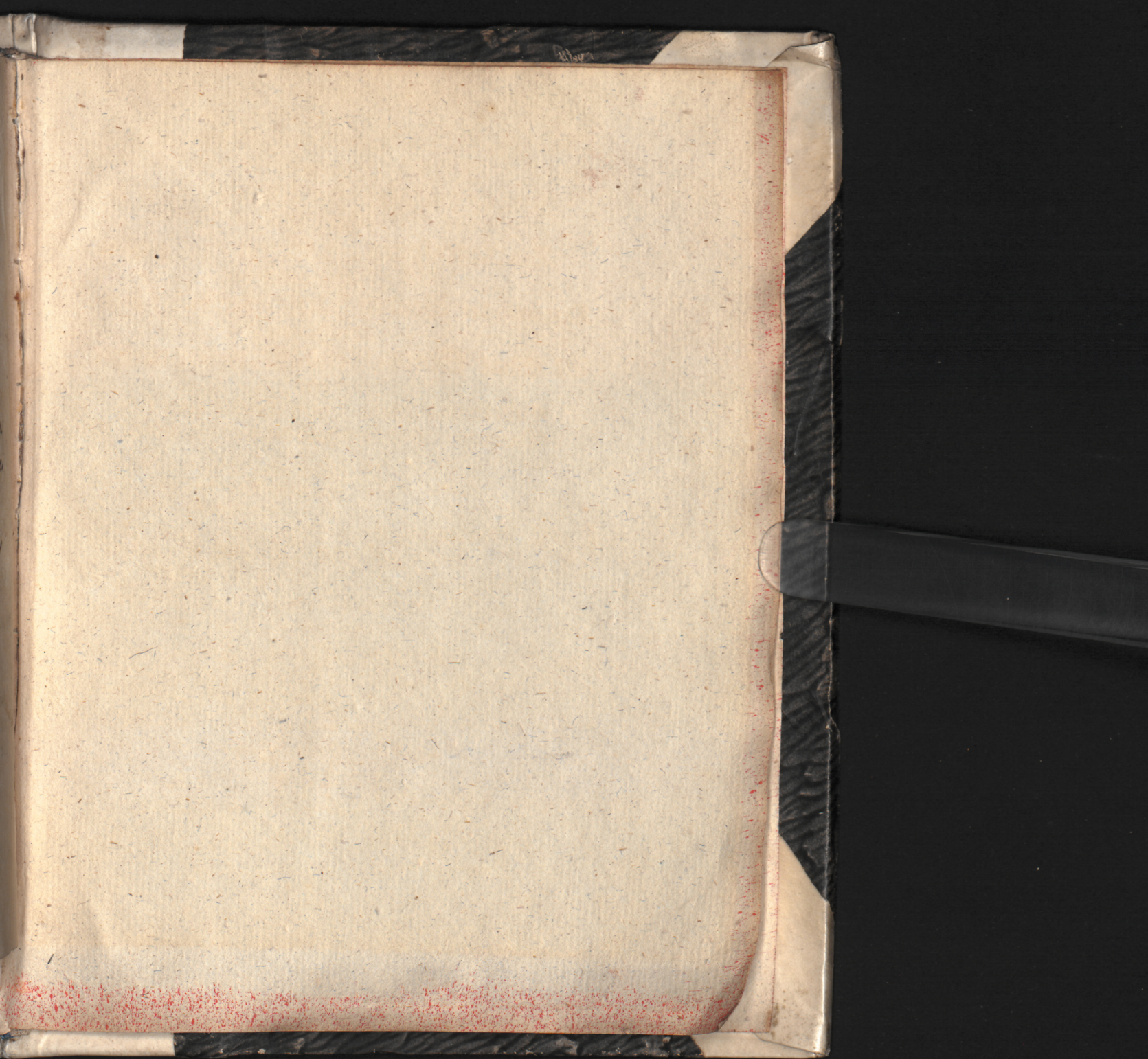
Dum juvenilis amor desipit, atque furit,
Excutit, egressus patriam, retinacula mentis
Dementatus amans, neve parère cupit.
Felix, qui secum perpendit jura parentum,
Cura patrum gnatis prospicit, ergo pare:
Opera dedere patres, opera digna parabit
Cum patriam repetes, **TREPTOVIA**
NA domus.

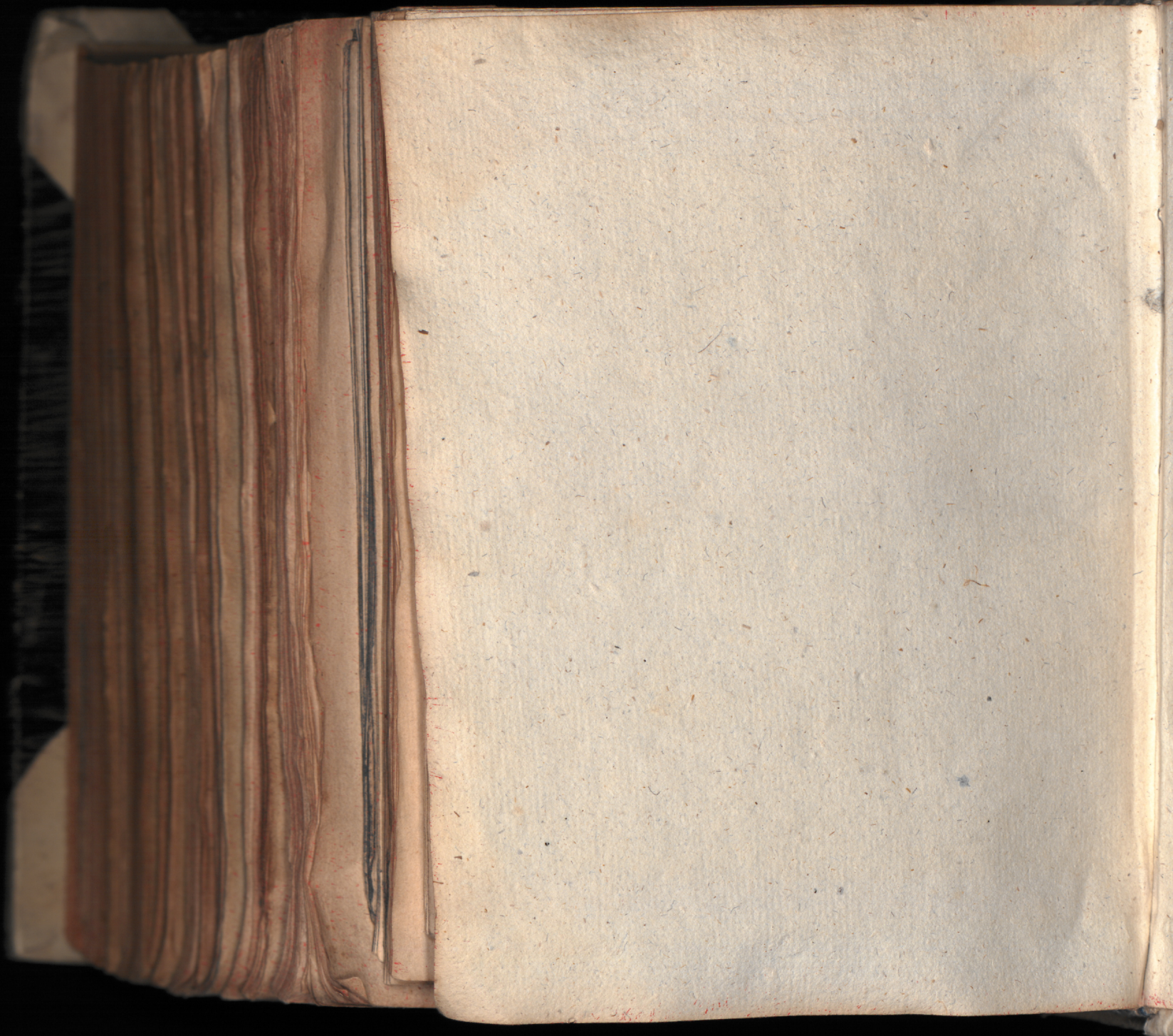
Præcipit affectum gnati pater optimus huncce
Primum, consensum dum probat ille patris.

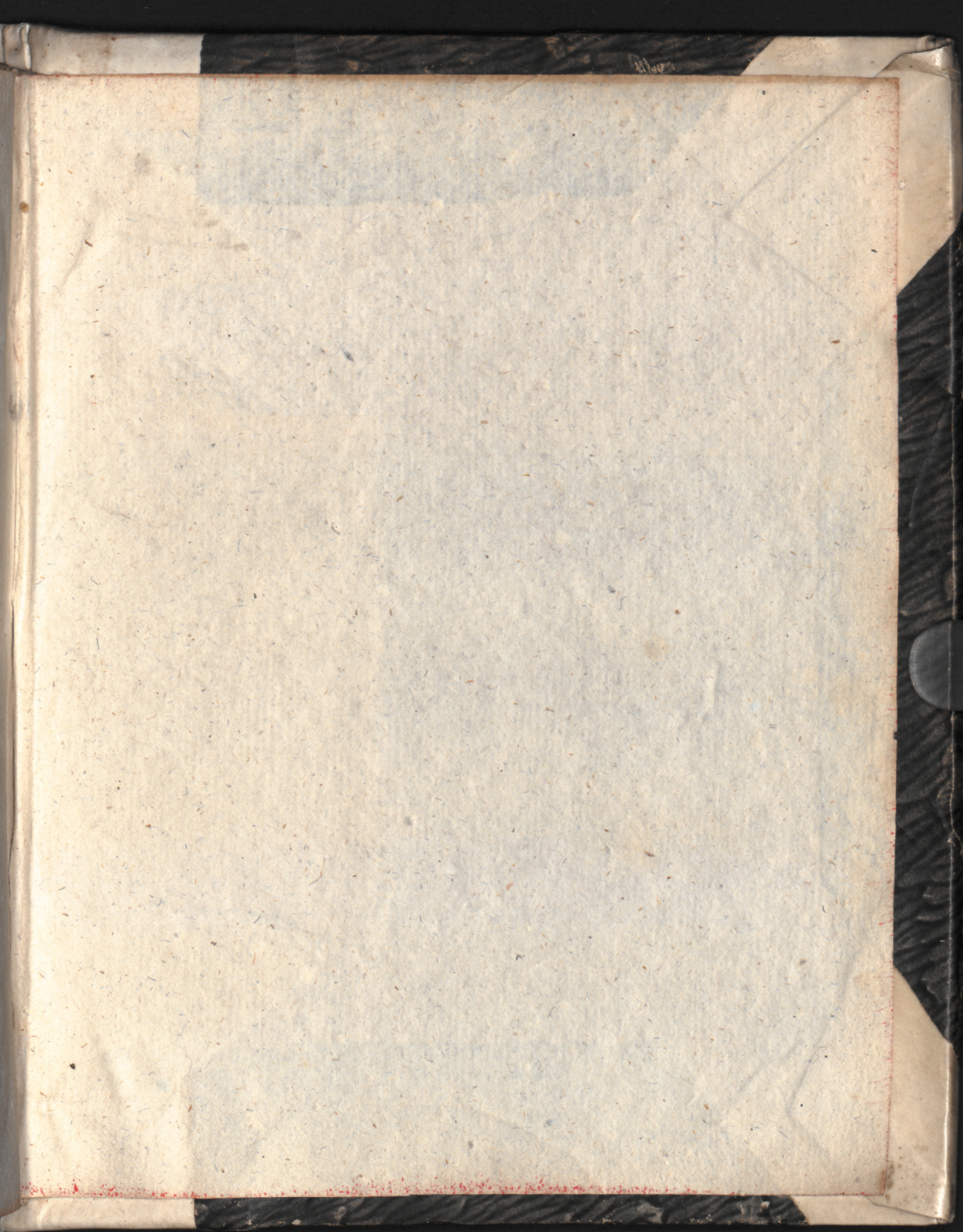
In honorem Præstantissimi D. N. RE-
SPOND. Consalini svavissimi
hæc Joâs deproveravit

Christianus Woldenbergius
Phil. J. U. D. & Prof.

rario adversario reddi, habuerit, vel in
quàm æquum erat, hunc condemnaverit
ctum in majores, sententiâ gravato benefi
pellationis competit, *l. ult. & ad eam Dd.
prov. non est necess. Lanfr. in aur. pract. c. XI.
Obs. 22.*

XL.

Silentio prætermittere nolo, an sent
per expensis lata sit interlocutoria, an de
prius placet *Sichard. ad l. 16. C. de jud. poste
ro d. l. th. 71. Ego cum Asinio §. 32. c. 17. & A
i. §. socius. n. 6. ff. de usur. distinguo, ajiens, c
fim latam esse interlocutoriam, insertam
definitivæ (quod fit ut plurimum) aut ea
quentem, hujus nomine insigniendam,*

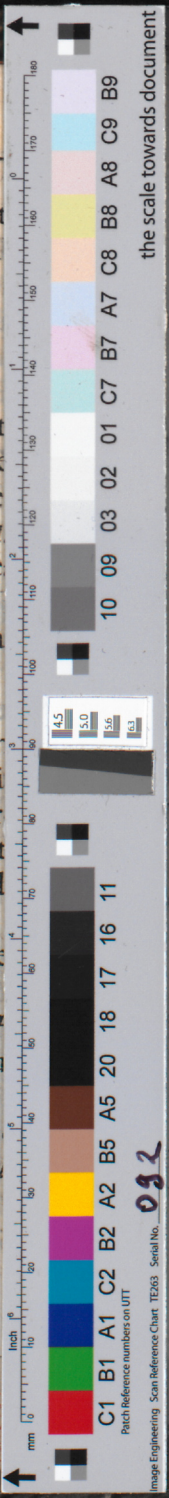
XLI.

Hactenus pro re natâ explicitum dedin
modo litigator & damnum & impensas li
re adversario suo cogatur: sed cum inter
oneretur hac refusione, consequens est, ut
gamus eos maximè notabiles casus, & quid
mo digito quasi que per indicem, Effugit
gulariter condemnationem incubantem ce
calumniatorum is, qui justam litigandi
habuit *d. l. 78. §. 2. ff. de Legat. II. l. cum 79. ff
Nov. 82. c. 10. c. quoniam x. de probat. ne qu
statuto simpliciter edicente, à Victo Victori
litis esse restituendos, in eos condemnan
tiente Baldo ad l. 3. C. de fr. & lit. exp. Zasio ad
n. 22. C. de jud. Vmmio disp. ad process. jur.
n. 29.*

D

est.

ceptiones
ndo Vi-
non re-
tur sol-
expen-
as.

the scale towards document